

Rok V. Nr. 458

Warszawa dn.23 lipca 1930 r.

T R E Ś Ć Nr. 457

AMERYKA WSTRZYMAŁA KREDYTY DLA NIEMIEC.	str. 1
GIELDY ŚWIATOWE W I-EJ POŁOWIE 1930 ROKU.	" 1
O RACJONALNĄ POLITYKĘ DYSKONTOWĄ .	" 2
STABILIZACJA WALUTY JUGOSŁOWIAŃSKIEJ.	" 4
OBIEG BANKNOTÓW A RUCH ZŁOTA W EUROPIE.	" 5
CO OZNACZA SOWIECKI PLAN PIĘCIOLETNI?	" 7

.....

W I A D O M O Ś C I F I N A N S O W E, W A L U T O W E
I K R E D Y T O W E.

AMERYKA WSPRZYMAŁA KREDYTY DLA NIEMIEC.

Holenderski "DE TELEGRAAF" z 18 b.m. donosi z NOWEGO JORKU, że wobec ostatnich zajść politycznych w NIEMCZECH, nowojorskie koła finansowe postanowiły narazie przerwać toczące się już od dłuższego czasu rokowania o publicznie zarówno jak i prywatne kredyty długoterminowe dla NIEMIEC w łącznej sumie 250 milionów dolarów. WALL-STREET bowiem przeczyła się już z zapowiedzianą przez rząd niemiecki reformą finansową, której ważną część miał stanowić plan obniżenia płac i cen.

Wobec zmian jednak, jakie ostatnio zaszły w wewnętrznej polityce RZESZY a co do których PRASA NOWOJORSKA wyraża przekonanie, iż wiedzą do dyktatury, finansjera amerykańska musiała doznać wielkiego rozczarowania. Jest ono zaś tem większe, że spodziewano się, iż NIEMCY dzięki pomienionemu projektowi reformy finansowej zajęłyby w gospodarstwie europejskiem czołowe stanowisko i zmusiłyby inne kraje przemysłowe do podobnego obniżenia płac i cen, co wpłynęłoby silnie na międzynarodowy ruch towarowy wogóle. Oczekiwano jednym słowem, iż ta niemiecka reforma finansowa odegra rozstrzygającą rolę w ukształtowaniu się stosunków gospodarczych świata.

GIEŁDY ŚWIATOWE W I-EJ POŁOWIE 1930 ROKU.

"NIEUWE ROTTERDAMSCHÉ COURANT" z 18 b.m. w obszernym artykule pod powyższym nagłówkiem wywodzi co następuje :

Według obliczeń statystycznych ogólny spadek cen SUROWCÓW i ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH w I-ej połowie r.b. dosięgnął poziomu, jakiego już nie było od KRYZYSU DEFLACYJNEGO 1920/21 r. Nie mniej silną zaś była bajsza procentowa kapita-

ku krótkoterminowego. I tak oficjalna stopa spadła:

w ANGLJI	z 5	do 3%
FRANCJI	3,5	" 2,5%
NOWYM JORKU	4,5	" 2,5%
NIEMCZECH	7	" 4%

Pód względem monetarnym I-sze półrocze r.b. stanowiło wogóle jak na jawi ększy kontrast do tegoż półrocza 1929 r. w którym stopy od pieniądza dziennego w NOWYM JORKU obracały się, zwłaszcza pod koniec miesiący między 14 a 16% obecnie zaś obracają się między 2% a najwyżej 3%. Baisa cen surowców nie pozostała zresztą bez ujemnego wpływu na KURS WEKSLOWY całego szeregu ważnych krajów. Osłabienie zaś tego kursu jest widomym symbolem osłabionej siły nabywczej tych krajów.

Sygnal do spadku kursów dała GIEŁDA NOWOJORSKA i dlatego też od niej zależny był cały świat. Przeciw depriemującemu wpływowi WALLSTREET, giełdy europejskie nie miały należytej siły odpornej. Nie znalazłyby one też nigdzie - nawet nie w ANGLJI i w NIEMCZECH - potrzebnego oparcia o własne gospodarstwo.

O RACJONALNĄ POLITYKĘ DYSKONTOWĄ

W "HAMBURGER NACHRICHTEN" z 18 b. m. znany ekonomista szwedzki, prof. GUSTAF CASSEL, publikuje pod powyższym nagłówkiem szeroko zakreślony artykuł, którego zasadnicze wywody brzmią jak następuje:

BANKI BILETOWE powoli dochodzą już do przekonania, że odpowiednią polityką dyskontową, popieraną innymi środkami koniecznymi do uregulowania ruchu pieniężnego, można opanować ogólny poziom cen. W ciągu zimy 1929/30 r. bowiem próbowały one z pomocą częstego obniżania stopy dyskontowej powstrzymać ogólny spadek cen. BANKI BILETOWE nie stanęły wówczas na wysokości swego zadania, ponieważ nie

umiały działać d o r a ż n i e, lecz pozostawały zawsze nieco w t y l e za wydarzeniami chwili. Takie z w l e - k a n i e możnaby od biedy jeszcze zrozumieć jako cechę ogólnoludzką. Mniej zrozumiałe jest natomiast, iż to zachowanie się BANKÓW BILETOWYCH starano się tłómaczyć jako r o z u m n ą o s t r o ż n o ś ć, ba nawet zarzucano im, iż z b y t s z y b k o uwzględniały n i e - c i e r p l i w o ś ć publiczności.

Pojmowanie sprawy w podobny sposób można sobie jedynie wytłómaczyć panującym wciąż jeszcze z a b o b o n e m jakoby n a p r a w d ę istniał r o g u l a r n y r u c h k o n j u n k t u r o w y, wyróżniający życie gospodarczemu zgóry l i n j e r o z w o j o w e. Według tego niczem nieuzasadnionego mniemania każda f a l a k o n j u n k t u r o w a ma jakoby swój matematycznie obliczony b i e g. Ze strony BANKÓW BILETOWYCH jest przeto według tego mylnego rozumowania "nieprzebaczalnym błędem" jeśli z obniżeniem stopy dyskontowej n i e c z e k a j ą aż do chwili, w której fala konjunkturowa osiąga swoją "przepisaną fazę". Co zaś jeszcze gorzszego, to szeroko rozpowszechnione mniemanie, jakoby po każdej w y s o k i e j konjunkturze musiała poprostu automatycznie nastąpić d e p r e s j a, mająca również swoje "ściśle określone fazy" i że BANKOM BILETOWYM n i e w o l n o przeto p r z e d w c z e ś n i e skracać t y c h faz.

Otóż czas najwyższy, ażeby w naszej epoce racjonalizacji z e r w a ć już raz z t e m i a n a - c h r o n i z m a m i i o s w i ó ć się z myślą, że j e d y n y m c e l e m zdrowej polityki pieniężnej może być u t r z y m y w a n i e możliwie n a j w y ż s z e j s t a ł o ś c i o g ó l n e g o p ó z i o m u c e n ! Ze zaś rzecz tak się ma a nie inaczej, to wykażemy na następujących przykładach:

Wyobraźmy sobie, iż znajdujemy się na szczycie w y s o k i e j k o n j u n k t u r y. Zapotrzebowanie k a p i t a ł u jest tak wielkie, że r y n e k może być utrzymywany w r ó w n o w a d z e li tylko z pomocą w y s o k i c h stóp procentowych. Przypuśćmy więc, że BANK BILETOWY u t r z y m u j e stopę dyskontową, odpowiadającą tym wysokim stopom procentowym czyli że n i e n a s t ę p u j e z w y ż k a c e n. Otóż wzrastająca c i a s n o t a kapitału musi prędzej czy później jednak położyć k r e s wysokiej konjunkturze. Wówczas zaś nastąpi k r y z y s albo conajmniej pewna d e p r e s j a.

Ta zaś musi przynieść ze sobą silne o g r a n i c z e n i e zapotrzebowania kapitału, które ze swej strony znowu wywoła s p a d e k stóp pro-

centowych, utrzymujących rynek kapitałowy w równowadze. Otóż jeśli BANKI BILETOWE w tym właśnie momencie zwlekają z obniżeniem swej stopy dyskontowej, wówczas musi nastąpić ciąsnota pieniężna, oszczędności służą do spłacenia kredytów, zaczęgniętych w BANKU BILETOWYM, siła nabywcza jest zniższona, a poziom cen spada.

Ten spadek cen znów musi przyczynić się do pogorszenia depresji. Publiczność bowiem w przekonaniu, iż ogólny spadek cen potrwa przez czas nieograniczony, wstrzymuje się od zakupów, spodziewając się jeszcze tańszych cen. Z przedstawionych tu faktów wynika zatem jasno, iż każdy spadek cen wywołany przez zwlekające obniżeniem stopy dyskontowej BANKI BILETOWE posiada tendencję do pogorszenia depresji i do dalszej niżki cen, której BANKI BILETOWE mogą zaradzić już tylko zarządzeniami silniejszymi od tych, jakieby jeszcze wystarczyły na samym początku. Nie ulega więc wątpliwości, iż każde niepotrzebne zwleknięcie z odpowiednim środkiem dyskontowo-politycznym jest niebezpieczne i działa szkodliwie na cały dalszy rozwój sytuacji.

STABILIZACJA WALUTY JUGOSŁOWIAŃSKIEJ.

Wiedeński "DER KAPITALIST" z 19 b.m. donosi z BIAŁOGRODU, że stabilizacja dinara stała się obecnie aktualna. Według oświadczenia ministra finansów nie będzie jednak wprowadzona nowa jednostka pieniężna. Obecna wartość dinara również nie ulegnie zmianie, ponieważ kurs jego od 4 lat był bez przerwy stały. Ustawowa stabilizacja będzie zatem dokonana na dotychczasowej wysokości dinara. W tym celu zaś przedewszystkiem nastąpi spłata długu państwa w BANKU NARODOWYM. Dług ten wynosi obecnie równo 4 miljardy dinarów. W chwili stabilizacji będzie on natychmiast umorzony w połowie, a to w ten sposób, że państwo 1 miliard spłaci, zaś drugi miliard, stanowiący udział państwa w zyskach BANKU NARODOWEGO, pozostanie w tej instytucji na poczet umorzonego długu. Umorzenie reszty będzie dokonane ratami rocznymi, czerpanymi z bieżących środków budżetowych.

Znajdujące się obecnie w obiegu bilety BANKU NARODOWEGO nie będą wycofane. Ustali się tylko stosunek między wartością dzisiejszego dinara a pewną ilością złota. Dziś około 36,000 dinarów odpowiadają wartości 1 kg złota. Na tej podstawie obliczy się ile cząstek gramowych złota odpowiadają "dinarowi w złocie". Według oświadczeń rządu, o uwzględnieniu życzenia eksporterów, by stabilizacji waluty dokonano na niższym od obecnego poziomie kursu, mowy być nie może. Każdy bowiem eksperyment stabilizacyjny, nie liczący się z obecnym, od dawna już ustabilizowanym stanem musiałby pociągnąć za sobą fatalne następstwa. Z tego samego powodu nie może też być uwzględnione żądanie innych sfer gospodarczych, by dinar ustabilizowano na wyższym od obecnego poziomie.

Waluta jugosłowiańska bowiem od lat ustabilizowała się ponieważ sama z siebie i nie istnieje przeto żaden powód do przerwania lub też unicestwienia tego normalnego rozwoju. Dinar jest w rzeczywistości już ustabilizowany. Obecnie chodzi więc tylko o ustawowe postanowienia i pewne formalności techniczne, normujące jego relację do złota.

W I A D O M O Ś C I B A N K O W E .

OBIEG BANKNOTÓW A RUCH ZŁOTA W EUROPIE.

"INDUSTRIE - UND HANDELSZEITUNG"
z 19 b.m. w obszernym artykule na powyższy temat wywodzi co następuje:

Uprawiana przez BANK FRANCJI polityka tesaurowania złota odgrywa, jak wiadomo, coraz większą rolę w międzynarodowym ruchu tego kruszcu. Warto tedy zaznajomić się bliżej z najświeższą publikacją URZĘDU STATYSTYCZNEGO RZESZY, dotyczącego zapasów złota, dewiz, obiegu banknotów a wreszcie i rozmiarów kredytów BANKÓW BILETOWYCH EUROPY w maju r.b.

Otóż w dniu 31 maja r.b. zapasy złota EUROPY wyniosły 21,236 miliona mk. Rezerwa złota zaś BANKU FRANCJI wzrosła o 240 milionów t.j. do 7,205 milionów czyli przekroczyła już na jawny stan ze stycznia r.b. o 146 milionów mk.

Zdobycie środków zaś potrzebnych do s u b s k r y p c j i francuskiego udziału w kapitale akcyjnym BANKU WYPŁAT MIĘDZYNARODOWYCH, spowodowało silne w y c o f a n i e a k t y w ó w francuskich w ANGLJI. Wobec tego kurs f u n t a na giełdzie paryskiej s p a d ł do punktu wywozu złota, tak że znaczna część wycofanych przez FRAN- CJĘ z ANGLJI pieniędzy powróciła do kraju w formie e f e k t y w n e g o z ł o t a / w sumie netto: 221 mil. mk. / Dalsze zwiększenie rezerwy złota BANKU FRANCJI stało się konieczne z powodu w z r o s t u d e p o z y t ó w prywatnych, który to wzrost znowu pozostawał w związku z pomienioną s u b s k r y p c j ą a k c y j BANKU WYPŁAT MIĘDZYNARODOWYCH.

Rezerwa złota BANKU RZESZY w z r o s ł a o 26 milionów mk., a to głównie dzięki zakupom tego kruszcu, dokonanym w ANGLJI. W miesiącu maju r. b. p. o p y t na złoto na rynku angielskim był tak z n a c z n y, że d o w ó z z P O Ł U D N I O W E J A F R Y K I i innych części I M - P E R J U M B R Y T Y J S K I E G O n i e w y s t a r c z y ł na pokrycie zapotrzebowania. Gdy bowiem dowóz ten wyniósł 103 miliony mk. / 5 mil. funtów. / , to na rynku sprzedano złota za prawie 250 milionów mk. BANK ANGLJI był przeto zmuszony n a r u s z y ć swoje w ł a s n e z a s o - b y tego kruszcu, które też z m n i e j s z y ł y się o 127 milionów mk. Zaznaczyć zaś należy, iż d o w ó z z ł o t a z A U S T R A L J I i N O W E J Z E L A N D J I do ANGLJI w końcu września 1929 r. osiągnął wysokości 445 mil. mk. zaś transporty z JAPONJI do STANÓW ZJEDNOCZONYCH s k o ń - c z y ł y się w związku z r e w a l o r y z a c j ą y e - n a .

Zapasy d e w i z EUROPEJSKICH BANKÓW BILETOWYCH - w szczególności w krajach m n i e j - s z y c h - w z r o s ł y p o k a ż n i e , a to z powodu o g r a n i c z e n i a i m p o r t u. Obieg banknotów w krajach europejskich z m n i e j s z y ł się, gdy w BANKU FRANCJI stale się z w i ę k s z a ł . Również i w W. BRYTANJI obieg banknotów w z r ó s ł znacznie z powodu w y c o f a n i a biletów prywatnych banków biletowych w SZKOCJI oraz biletów banków i r l a n d z - k i c h. Kredyty wreszcie EUROPEJSKICH BANÓW BILE- TOWYCH s p a d ł y n i e j w i ę c j w t e j s a m e j m i e r z e , co obieg pieniężny.

A oto t a b e l a , u w i d a c z n i a j ą - ca ruch złota, obieg banknotów i kredyty w EUROPIE w m a j u r. b.:

K r a j	zapasy złota	dewizy	obieg bil. /przecięt/	weksle i zaliczki
BELGJA	700	393	1696	500
W. BRYTANJA	3230	-	-7860	370
FRANCJA	7205	4199	11812	1466
HISZPANJA	2000	28	2268	986
HOLANDJA	729	467	1412	262
NIEMCY	2657	381	5813	1979
P O L S K A	331	184	691	319
ROSJA	261	136	6546	2609
SZWAJCARJA	469	305	703	66
WŁOCHY	1150	1113	4000	1276
INNE KRAJE /EUROPEJ./	2063	1990	8317	1618

RAZEM	21236	9194	51118	11451

w m i l j o n a c h m a r e k.

W I A D O M O Ś C I G O S P O D A R C Z E.

CO OZNACZA SOWIECKI PLAN PIĘCIOLETNI

Berlińska "BÖRSEN-ZEITUNG" z 19 b. m. w artykule pod powyższym nagłówkiem wywodzi co następuje :

Nie ulega wątpliwości, że tak zwana "PIETLETKA" sowiecka dąży w najostrożniejszy sposób do sztucznej przemiany ROSJI z państwa rolniczego na państwo przemysłowe. Chełpił się tem przecież otwarcie STALIN na ostatnim kongresie partji. Należy przeto zastanowić się nad skutkami, jakie przymusowe uprzemysłowienie ROSJI SOWIECKIEJ pociągnie za sobą w gospodarstwie światowym.

Otóż przedewszystkiem tego rodzaju usamodzielnienie się ROSJI pod względem przemysłowym znaczy ni mniej ni więcej jak, że kraj ten jako odhiorca produktów z agranicznych części raz mniej będzie wchodził w grę. W następstwie, oczywiście, ROSJA będzie dążyła do zwiększenia swego eksportu czyli do konkurencji

